

Word Formation

(sözcük oluşumu)

When you find a new word in English, what do you do? Look it up in a **monolingual** or a **bilingual** dictionary? Ask a **teacher** or another **student**? Try to **predict** the meaning from the rest of the sentence or the paragraph – the **context**? There is another way to **simplify** difficult words. Often, long words are made from shorter words that you know, combined with a few letters added to the beginning (a **prefix**) or to the end (a **suffix**). Look at the prefixes or suffixes (in **bold** type) in this paragraph. They can all be used with many other words, so when you know their meaning, you have the key to a large number of new words.

These pages show you some important groups of prefixes or suffixes. There is a longer alphabetical list on the next pages which will help you with the quiz questions.

Önek ve sonekler konusunda bilginizi sınamak için bu testi yapın.

Prefixes

(önekler)

- 1 How many sides has an **octagon** got?
- 2 If 1991 was the **bicentenary** of Mozart's death, in which year did he die?
- 3 Which word is a **monosyllable**?
but **although** **however**
- 4 Does a **multi-storey car park** have more than one floor?
- 5 If a house was built in the **postwar** period, was it built before or after the war?
- 6 Would a woman go to **ante-natal** classes before or after her baby was born?
- 7 If your teacher told you to **rewrite** your essay, why would you be angry?
- 8 Which flies faster than the speed of sound: a **subsonic** plane or a **supersonic** plane?
- 9 Is a **micro-organism** a very large or very small creature?
- 10 How do you feel if you have **overeaten** – very full or still hungry?

Numbers

(sayılar)

Yaygın olarak kullanılan sözcüklerin çoğunun sayı belirten önekleri vardır. Bir sözcük **bi-** ile başlıyorsa, o sözcükte herhangi bir şeyden iki tane olduğu anlaşılır. *Bicycle*'ın (bisiklet) iki tekerleği vardır (oysa *tricycle*'ın – üç tekerlekli bisiklet – üç). Ölçü ile ilgili sözcüklerin çoğu **cent-**, **kilo-** vb. gibi öneklerle başlar. **Cent-** sözcüğü yüz, **kilo-** ise bin anlamına gelir. **100 centimetres = 1 metre;**
1 kilogram = 1000 grams.

Time

(zaman)

Önceden, öncesi anlamında kullanılan **pre-** ve eski, öncesi anlamına gelen **ex-** gibi zaman kavramını ifade eden birçok önek vardır. *'Pre-arranged meeting'* önceden kararlaştırılmış toplantı demektir. Boşanmış bir adam eski karısından söz ederken *ex-wife* sözcüğünü kullanır. *Ex-president* (eski başkan) artık başkan değildir.

Size and Degree

(büyüklük ve derece)

Bu kavramlara ilişkin en bilinen önekler bir şeyin 'ne kadar büyük' ya da 'ne miktarda' olduğu hakkında fikir verirler. **Maxi-** (maks) önekle başlayan sözcükler bir şeyin büyük olduğunu, **mini-** öneki ise o şeyin küçüklüğünü (*mini skirt* – mini etek, *minibus* – minibüs gibi) belirtir. **Extra** ise daha fazla anlamına gelir. Örneğin *'extra-strong glue'*, söz konusu zambın sıradan bir zambın çok daha güçlü olduğunu anlatır.

- 11 Which of the prefixes **un-**, **in-**, **im-**, **il-**, **ir-** would you use to make the opposites of these words?

correct	certain	possible
regular	sure	legal
valid	relevant	
patient	legible	

If you are not sure, use the list of *Prefixes and Suffixes* to help you.

- 12 Is an activity that is **extra-curricular** part of the curriculum of a school?
- 13 Is a flight from London to New York **transatlantic**?
- 14 In America, is an **Interstate** a road within one state or a road that links two or more states?

Suffixes

(sonekler)

Bir sözcüğün sonuna eklenen ve çoğu zaman o sözcüğün işlevini değiştiren ekler **suffix** (sonek) denir. Hepimizin sık sık kullandığı **-ly** soneki sıfatları zarfa dönüştürmeye yarar. (*He sings beautifully. The car was badly damaged.*) Ayrıca isimlerin sonuna sonek getirilerek sıfat elde edebiliriz. İsim türünden olan *Japan* (Japonya) sözcüğüne **-ese** sonekini ekleyerek milliyet belirten *Japanese* sıfatını elde edebiliriz.

- 15 Use one of the suffixes **-ation**, **-ment**, **-ness** to make nouns from these verbs and adjectives:

develop	kind	arrange
imagine	happy	organize

What happens to the spelling of happy?

- 16 Fill the gaps to make words that describe people and their jobs:
- a) ..... **or** (works in a theatre)
- b) ..... **er** (uses bricks and stone to make houses)
- c) ..... **or** (stands in front of the orchestra)
- d) ..... **er** (goes out to discover new countries)
- 17 Which verbs can you make from these words, using one of the suffixes **-ize**, **-en** and **-ify**? (You may need to change the spelling a little.)

magnet	beauty	sharp
general	loose	pure

Negatives

(olumsuzluk)

Birçok önek, herhangi bir sözcüğü zıt anlamına ya da olumsuzla çevirmemize yardımcı olur. *Non-smoker*'lar sigara içmezler. *Happy* (mutlu) sıfatının zıt anlamlısı *unhappy*'dir (mutsuz). **Non-** ve **un-** öneklerinin yanısıra **in-** (ya da belli harflerden önce **im-**, **il-**, ya da **ir-**) gibi olumsuzluk önekleri de kullanabiliriz. Bir sözcüğün zıt anlamını elde etmek için hangi öneki kullanmamız gerektiğini bilmek önemlidir.

Position

(konum)

Bununla ilgili önekler bir şeyin nerede bulunduğu veya olduğu hakkında bilgi verir. Örneğin, **sub-** öneki alt anlamına gelir. *Subway* (metro) yerin altından geçer. Yabancı dildeki bir filmi izlerken *subtitles* (alt yazıları) okuruz.

-ation sonekinin yardımıyla durum, eylem ve nitelik belirten isimler elde etmek mümkündür. (Örneğin *inform* + *ation* = *information*; *examine* + *ation* = *examination* gibi.) Bu gibi durumlarda *examine* sözcüğündeki ikinci 'e' harfinin düşmesi gibi ufak tefek imlâ farklılıkları olabilir.

-er, **-or**, **-ist**, **-ee**, **-ant**, **-ent** gibi sonekler yardımıyla insanlar için kullanılan isimler elde etmek mümkündür. Fiillerin sonuna eklenen bu sonekler, söz konusu fiili yapan kişileri belirtirler. (Örneğin, *ride* fiilinden *rider*, *sail* fiilinden *sailor*, *type* fiilinden *typist* gibi.) Bu sonekler, aynı zamanda isimlerin sonuna getirilir ve belli bir konu üzerinde uzmanlaşmış kişilerden söz ederken kullanılırlar (*artist* – sanatçı, *historian* – tarihçi gibi).

Bunların yanısıra, isim ve sıfatları, **-ize**, **-en** ya da **-ify** gibi soneklerin yardımıyla fiile dönüştürebiliriz. Birşeyi genişletmek anlamında *wide* sıfatından türemiş *widen*, basitleştirmek anlamında *simple* sıfatından türemiş *simplify*, modernleştirmek anlamında *modern* sıfatından türemiş *modernize* fiilleri kullanılabilir.

- 18 Solve the clues to find these adjectives, which all end in one of the suffixes mentioned:
- practical, that can be used a lot
  - having no friends
  - easy to see or notice
  - needing something to drink

Sıfat elde etmek için çok çeşitli sonекler kullanabiliriz. En yaygın olanları ...ması mümkün, ...abilir anlamına gelen **-able** (bazen **-ible** ya da sadece **-ble** olarak geçer): *acceptable*, *avoidable*; **-y**, ve **-ful** gibi nitelik belirten (*cloudy* – bulutlu, *helpful* – yardımsever, yardımcı, *beautiful* – güzel) sonекlerdir. Bir şeyin mevcut olmadığını ifade etmek için **-less** sonекini kullanırız. Örneğin, umut olmayan durumlardan söz ederken, umut anlamına gelen hope sözcüğüne less ekleyerek *hopeless* (umutsuz) sıfatını elde ederiz.

Now turn the page upside down and check your answers.

Answers	
Prefixes	Suffixes
1 eight	15 development kindness arrangement
2 1791	16 imagination happiness organization
3 but	(the y of happy becomes an i)
4 yes	17 actor builder conductor explorer
5 after	18 magnetize beautifully sharpen
6 before	generalize loosen purify
7 because you have to write it again	useful friendless noticeable thirsty
8 supersonic	
9 very small	
10 very full	
11 incorrect	uncertain impossible
irregular	unsure illegal
invalid	irrelevant
impatient	illegible
12 no	
13 yes	
14 a road that links two or more states	